

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

для підготовки здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти

м. Кропивницький - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни (формування загальних фахових компетенцій).
4. Формат дисципліни.
5. Програмні результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендована література.

1 Загальна інформація

Назва дисципліни	СОЦІОЛОГІЯ
Викладач	Римар Сергій Петрович, ст. викл
Контактний телефон	095-395-70-03
E-mail:	rymar_sp@ukr.net
Консультації	<i>Очні консультації</i> за попередньою домовленістю Вівторок та Четвер з 14.00 до 15.00 <i>Онлайн консультації</i> за попередньою домовленістю в робочі дні з 9.00 до 15.30

2 Анотація до дисципліни

Курс соціології націлений на набуття студентами знань про навколишні соціальні явища і процеси, засвоєння знань про механізми функціонування суспільства, його інститутів і соціальних груп, розвиток здатності до аналізу і прогнозування розвитку соціальних процесів. Оскільки професійна діяльність людини відбувається в суспільстві і є формою участі в суспільному поділі праці, соціологічний аспект мислення має особливе значення для кожного фахівця. Курс соціології ставить своєю метою підвищення рівня світоглядної і гуманітарної підготовки студентів шляхом оволодіння знаннями про соціальні зв'язки і відносини, способи їх організації, закономірності функціонування і розвитку. Вивчення соціології повинно сформувати у майбутніх спеціалістів розуміння специфіки соціологічного знання та реалізувати наступні завдання: – дати студентам цілісне уявлення про специфіку соціологічного знання, його об'єкт і предмет, про історію зарубіжної і вітчизняної соціології, перспективи її подальшого розвитку; допомагати студентам розвинути творче мислення, рішуче відмовлятися від догм і стереотипів, розвинути вміння теоретично осмислювати особливості моменту, який переживає Україна і все світове співтовариство; допомогти студентам органічно пов'язувати набуті соціологічні знання зі складними проблемами сучасного життя, вміння орієнтуватися у ньому; навчити студентів розуміти і використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, дані конкретно-соціологічних досліджень; формувати загальну і соціологічну культуру, соціологічне мислення, розвивати потребу в здобутті наукових знань про явища суспільного життя

3 Мета і завдання дисципліни

Метою викладання дисципліни «Соціологія» є формування у майбутніх фахівців соціологічного мислення та соціологічної культури, ознайомлення студентів з основними методами збору та аналізу соціологічної інформації (програма дисципліни

дає можливість студентам практично випробувати такі методи збору інформації, як контент-аналіз документів, різні види опитувань, соціологічні тести, включене та невключене спостереження тощо); оволодіння навичками самостійного соціологічного аналізу, соціально-психологічного діагностування (важливим елементом програми дисципліни є самостійна робота студентів над розробкою проектів програм для вивчення громадської думки).

Завдання вивчення дисципліни є формування компетентностей (ЗК– загальних компетентностей):

– Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

– Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. –

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4 Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із практичними роботами.

Формат очний (offline / Face to face)

Для заочної форми навчання:

Під час сесії формат очний (offline / Face to face), у міжсесійний період – дистанційний (online).

5 Результати навчання

При вивченні дисципліни студент повинен набути наступні результати (програмні результати навчання (РН)):

– Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ.

– Давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- небайдуже ставлення до участі у громадських суспільних заходах, спрямованих на підтримку здорового способу життя оточуючих.

6 Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
лекції	14
Практичні заняття	14
самостійна робота	72
Всього	90

7 Ознаки дисципліни

Рік викладання	семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2023- 2024	X	Будь-які спеціальності	X	Вибірковий (ВК)

8 Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Соціологія» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Філософія», «Основи педагогіки і психології».

9 Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і

Академічна доброчесність:

10 Політика дисципліни

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізнень на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору; Положення про рубіжний контроль успішності і сесійну атестацію студентів ЦНТУ; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

11 Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) /формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовний модуль 1. Теоретичні, методологічні та епістемологічні засади соціології як науки.							
Тиж. 1	Тема 1. Предмет, структура і функції соціології. Предмет і об'єкт науки соціології. Соціальність як ознака розвитку суспільства. Закони соціології. Категорії соціології. Структура соціології.	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій.	стор. 4-29 [6], стор. 12-49 [8]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 2 тижня

Тиж. 2	Тема 1. Предмет, структура і функції соціології.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій.	стор. 4-29 [6], стор. 12-49 [8]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бали	Самостійна робота до 2 тижня
Тиж. 3	Тема 2. Соціологічне дослідження: методологія і методика. Принципи методології соціологічної науки. Методика наукового дослідження соціології. Програма соціологічного дослідження. Компоненти теоретико-методологічної частини програми дослідження. Методи соціологічного дослідження.	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій.	стор. 39-59 [6], стор. 14-39 [7], стор. 68-115 [8]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 3 тижня
Тиж. 4	Тема 2. Соціологічне дослідження: методологія і методика.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій.	стор. 39-59 [6], стор. 14-39 [7], стор. 68-115 [8]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бал	Самостійна робота до 6 тижня
Тиж. 5	Тема 3. Історичні етапи розвитку соціології. Протосоціологічний період розвитку наукового	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 54-76 [9], стор. 23-44 [11], стор. 67-80 [12]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 6 тижня

	дослідження суспільства. Позитивістська методологія О.Конта. Еволюціонізм і органіцизм як найважливіші методологічні принципи соціологічної системи Г. Спенсера. Соціал-дарвіністська школа. Принцип «соціологізму» як базове положення «соціологічного методу» Е. Дюркгейма. М. Вебер - засновник «інтерпретативної соціології» («розуміючої соціології») та теорії соціальної дії. Основні парадигми сучасного соціологічного знання та його структура.						
Тиж. 6	Тема 3. . Історичні етапи розвитку соціології.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 54-76 [9], стор. 23-44 [11], стор. 67-80 [12]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бали	Самостійна робота до 7 тижня
Тиж. 7	Тема 4. Суспільство як соціальна система. Співвідношення понять «соціальна система» і «соціальна структура».	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 77-93 [7], стор. 46-76 [9], стор. 131-176 [11]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 8 тижня

	Особливості системного підходу до вивчення суспільства. Суспільство як цілісна соціокультурна система. Соціальна структура суспільства як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою, упорядкованих стосовно одна одної соціальних спільнот, верств, станів і відносин між ними.						
Тиж. 8	Тема 4. Суспільство як соціальна система.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 77-93 [7], стор. 46-76 [9], стор. 131-176 [11]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бали	Самостійна робота до 8 тижня
Тиж. 8	Змістовний контроль №1	Тест	Тест	moodle.kntu.kr.ua	Виконати тестове завдання	36 балів	До 8 тижня
Змістовний модуль 2. Соціальна структура і організація суспільства.							
Тиж. 9	Тема 5. Сутність, причини і чинники соціальних змін. Причини і чинники соціальних змін. Види і форми соціальних змін. Соціальна трансформація. Соціальна модернізація. Соціальна інновація і соціальна дифузія. Соціальний прогрес і	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 54-96 [4], стор. 33-76 [6], стор. 34-66 [8]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 10 тижня

	соціальний регрес як протилежні форми соціальних змін. Соціальна еволюція і соціальна революція - різні, проте необхідно взаємопов'язані сторони суспільного розвитку.						
Тиж. 10	Тема 5. Сутність, причини і чинники соціальних змін.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор. 54-96 [4], стор. 33-76 [6], стор. 34-66 [8]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бал	Самостійна робота до 12 тижня
Тиж. 11	Тема 6. Соціологія культури. Соціальна сутність культури. Функції культури. Соціальні цінності та соціальні норми. Види соціальних норм. Сутність та роль системи соціального контролю. Поняття соціальної девіації. Соціальна аномія.	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор.141-184[6], стор. 124-163[8], стор. 132-163 [9]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 12 тижня
Тиж. 12	Тема 6. Соціологія культури.	Практичне заняття / <i>Face to face</i>		стор.141-184[6], стор. 124-163[8], стор. 132-163 [9]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.		

Тиж. 13	<p>Тема 7. Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місця в суспільстві. Соціологічна структура особистості. Соціалізація особистості. Етапи особистісної соціалізації. Агенти соціалізації. Основні сфери соціалізації: діяльність, спілкування та самосвідомість. Соціальна адаптація як пристосування індивіда до рольових функцій, соціальних норм, спільнот, до умов функціонування різних сфер суспільства. Соціальний статус та соціальна роль особистості. Особистісний статусно-рольовий набір.</p>	Лекція / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор.141-186 [5], стор. 231-302 [7], стор. 121-176 [8]	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми.	2 бали	Самостійна робота до 14 тижня
Тиж. 14	<p>Тема 7. Особистість у системі соціальних зв'язків.</p>	Практичне заняття / <i>Face to face</i>	Конспект лекцій	стор.141-186 [5], стор. 231-302 [7], стор. 121-176 [8]	Самост. опрацювати теоретич. матеріал. Підготувати доповідь по питаннях теми. Скласти таблицю ключових понять теми. Скласти тести до теми.	2 бал	Самостійна робота до 14 тижня
Тиж. 14	Змістовний контроль №2	Тест	Тест	moodle.kntu.kr.ua	Виконати тестове завдання	36 балів	До14тижня

12 Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль. Форма підсумкового контролю: залік.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни (залік) є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі -100 балів (перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів). Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті: оцінку «відмінно» (90-100 балів, A) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку "добре" (82-89 балів, В) - заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку "задовільно" (64-73 бали, D) - заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку "задовільно" (60-63 бали, E) - заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають

репродуктивний характер.

Оцінка "незадовільно" (35-59 балів, FX) - виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку "незадовільно" (35 балів, F) - виставляється студенту, який:

– володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

– допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни "Соціологія"

Поточне тестування та самостійна робота																	
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ЗК1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК2		
2	2	2	2	2	2	2	36	2	2	2	2	2	2	2	36	100	

Примітка: T1, T2,...,T14 – тижні, ЗК1, ЗК2- змістовий контроль

13 Рекомендована література

Базова

1.Вербець, В.В. Соціологія : Навч. посібник / В.В. Вербець, О.А. Субот, Т.А. Христюк. – К.: КОНДОР, 2009.

2.Лукашевич, М.П. Соціологія. Загальний курс: Підручник / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2004.

3.Соціологія: Навч. посіб. для ВНЗ / За ред. С.О. Макеєва. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с.

4. Соціологія: навч. посібник / [Г.І. Безверха, Л.Г. Гончаренко, Н.І. Грищенко та ін.]. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009.
5. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / За заг. ред. В.І. Докаша. – 3-ге вид., доопр., доп. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013.
6. Соціологія: Підручник / За ред. В.Г. Городяненка. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Вид. центр «Академія», 2008. – 544 с.
7. Соціологія: Підручник / За ред. В.М. Пічі. – 3-тє вид. – Л.: «Новий світ-2000», 2007.
8. Соціологія: підручник / Ю.Ф. Пачковський, Н.В. Коваліско, І.В. Городняк та ін.; за ред. Ю. Ф. Пачковського. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 418 с.
9. Танчин, І.З. Соціологія: навч. посібник / І.З. Танчин. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 351 с.
10. Щудло, С.А. Соціологія. Курс лекцій: навч. посібник / С.А. Щудло, 8 Т.М. Романів, І.Л. Мірчук. – Вид. 2-е. – Дрогобич: Вимір, 2007.
11. Сокурянська, Л.Г. Вступ до соціології: Навч. посібник / Л.Г. Сокурянська. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 206 с.

Допоміжна

1. Гендерна проблематика і 22-й всепланетний процес // Освіта і управління. – 2004. – № 4. – С. 4-5.
2. Макеєв С. Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2003. – № 4. – С. 5-20.
3. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І. та ін. Спеціальні та галузеві соціології. – К, 2003. 84
- Пшеничнюк О.В., Романовська О.В. Соціологія. – К., 2002.
5. Резнік В. Українська соціологія після 1991 року // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – № 3. – С. 22-46.
6. Соціологія. За ред. Н.П.Осипової. – К., 2003.

11. Степаненко В. Українська соціологія в пошуках себе // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 11,12.
12. Яременко О. Різностатева Україна // Політика і культура. – 2003. – № 4. – С. 38- 40

Інформаційні ресурси

<http://www.sau.kiev.ua/> - Соціологічна асоціація України.

<http://www.soc4u.org.ua/editors/index.html> - Соціологія для тебе. Інтернет-проект студентів відділення соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

<http://www.uceps.org/ukr/socpolls.php> - Центр Разумкова.

www.i-soc.com.ua/ - Інститут соціології НАН України.